

DOSYA/GÖZLEM VE GÖRÜŞLER

1992-2002 YILLARI ARASINDA TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ'NİN KİTAP, DERGİ, BROŞÜR VE RAPOR BİÇİMİNDEKİ YAYINLARININ YAYINCILIK POLİTİKASI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ?¹

Yavuz ÜÇKUYU*

1992 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Asgari Ücret Kitapçığı	TTB	
İş Hekimliği Ders Notları	TTB	H. Orhun (Yay. Hazırlayan)
İş Hekimliği Kılavuzu	TTB	
Meslek Hastalıkları Kılavuzu	TTB	E. Tonguç (Yay. Hazırlayan)
Nusret Fişek ile Söyleşi	TTB	Z. Öztekin (Yay. Hazırlayan)
Nükleik Asit-Protein İlişkisi	TTB	M. Özgüç
II. Pratisyen Hekimlik Kong. K.	TTB	
Sağlıkta Gündem	TTB	
Spor Hekimliği Ders Notları	TTB	E. Ergen (Yay. Hazırlayan)
Toplum Tanıma ve İletişim	TTB	Ü. Kartoğlu
TTB Sağlık Kongresi	TTB	
Türkiye Tıp Kataloğu	TTB	

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
İşçi Sağlığı Bülteni	TTB	Yılda İki
Pratisyen	TTB	Düzensiz
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	İki Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

Broşür-Rapor	Yayıncı Kurum
TTB Nedir? Ne Yapar?	TTB

* Dr. 112 Acil Yardım Hizmetleri

1993 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Dünyada ve Türkiyede Sağlık Personelinin Temel Sorunları	TTB	A. Soyer
Hekim ve Sigara	TTB	Ö. Aşut
7 Yıl Sonra Çernobil Olayı	Toplumsal Duyarlılık Gurubu ve TTB	

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
İşçi Sağlığı Bülteni	TTB	Yılda İki
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	İki Ayda Bir
Toplum Ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

1994 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Mevzuat	TTB	
İnsan Hakları ve Hekimlik	TTB	A. Soyer (Yay. Hazırlayan)
İşyeri Hekimliği El Kitabı	TTB	Z. Özçelik.-M.Güler, H.Giritlioğlu (Yay. Hazırlayan)
Pratisyen Hekimlerin Eğitimi	TTB	
TTB Asgari Ücret Kitapçığı	TTB	

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
STED	TTB	Ayda bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki ayda bir

Broşür – Rapor	Yayıncı Kurum	Yazarı
Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Raporu	TTB	
Güneydoğuda Sağlık Hizmetleri ve Sağlık Sorunları	TTB	
Kentlerde Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri Raporu	TTB	
Nusret Fişek Halk Sağlığı Günleri Raporu	TTB	
SSK Çalışma Raporu	TTB	
Tıpta Uzmanlık Eğitimi Ve Avrupa Birliği İle Uyum	TTB	Y. Kanpolat, F. Sayek, S. Baskan(Yay. Hazırlayan)
Türkiyede Sağlık Hizmetleri Raporu (1980-95)	TTB	

1995 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Asgari Ücret Kitapçığı	TTB	
Hasta Hakları	TTB	Ş. Hatun
Türkiye İçin Temel İlaç Listesi	TTB	İlaç Politik Çalışma Grubu

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
İşçi Sağlığı Bülteni	TTB	Yılda Bir
STED	TTB	Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

1996 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
İlkyardım Eğitim Kitabı	TTB	S. Abbasoğlu(Yay. Hazır.)
İnsan Hakları , Hekimlik ve Tıbbi Etik	TTB	A. Soyer, E. Balta
İşyeri Hekimliği Ders Notları	TTB	N. Coşkun S. Abbasoğlu(Yay. Hazırlayan)
Kentlerde I. Basamak Sağlık Hizmeti Raporu	TTB	
Olağan Üstü Koşullarda Sağlık Hizmeti	TTB	Ö. E. Çınar, Z. Amato
SSK ve Sağlık Hizmetleri Kurultayı	TTB	
Tıp ve İnsan Hakları	TTB	-
Türkiye Tıp Dergileri Kataloğu	TTB	T. Kutluk , N. Yarış (Yay. Hazırlayan)
Türkiyede Bulaşıcı Hastalıklar	TTB	N. Eren, O. Hamzaoğlu

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
İşçi Sağlığı Bülteni	TTB	Dört ayda bir, Yıl içinde üç kez
STED	TTB	Ayda bir
Tıp Dünyası	TTB	Altı ayda bir, yılda iki kez
Toplum ve Hekim	TTB	İki ayda bir

1997 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Barışa Bir Şans Verin	TTB	Meslek Örgütleri
Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar	TTB ve İnsan Kay. Geliştirme Vakfı	
III. Pratisyen Hekimlik Kong. Kitabı	TTB	
İşçi Sağlığı Bülteni	TTB	Altı Ayda Bir İki Sayı
İşyeri Hekimliği El Kitabı	TTB	Z. Özçelik, M. Güler, H. Giritlioğlu(Yay. Hazırlayan)
Kredilendirme Raporu	TTB	İ. Sayek, C. Terzi, E. Zümrütdal(Yay. Hazırlayan)
Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu	TTB	İ. Sayek, B. Kılıç
Nusret Fişek Kitaplaşmamış Yazıları No 1	TTB	R. Dirican
Özelleştirmeler Ve Aile Hekimliği	TTB	
Sağlık Hizmeti Sunumunda Hastaneler	TTB	A. Soyer
Türkiye Sağlık İstatistikleri	TTB	O. Hamzaoğlu, B. Kılıç(Yay. Hazırlayan)
Türkiye Tıp Dergileri Kataloğu	TTB	T. Kutluk, N. Yarış(Yay. Hazırlayan)
Ürünler Hizmetler Türkiye		
Tıp Kataloğu 1996-97	TTB	

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
İşçi Sağlığı Bülteni	TTB	Altı ayda bir
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	Üç Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

1998 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Ceza ve Tutukevlerinde Sağ. Hizm. Standardı	TTB	Naney Neveleof Dubler Editör
Cumhuriyet Ve Sağlık	TTB	N. Eren, N. Tanrıtanır
Ekonomik Sosyal Yönleriyle İlaç	TTB	Ş. Şemin
Etik Kurul Görüşleri	TTB	B. Arda
İşyeri Hekimliği Ders Notları	TTB	S.Abbas, C.Emiroğ.N. Coşkun(Yay. Hazırlayan)
İşyeri Hekimliği El Kitabı	TTB	Z. Özçelik-H.Giritlioğlu-M. Güler(Yay. Hazırlayan)
Mevzuat	TTB	M. Güler(Yay. Hazırlayan)
Nusret Fişek Kitaplaşmamış Yazıları 2	TTB	R. Dirican
Türkiyede Sıtma Savaşı	TTB	E. Aydın
Ulusal İşçi Sağlığı 3. Kongresi	TTB ve	TÜRK-İŞ, DİSK, KESK, TMMOB
Uluslararası Belgeler	TTB	F. Sayek
Yeni Dünya Düzeni Ve Özelleştirmeler	TTB	A. Soyer

Rapor-Broşür	Yayıncı Kurum	Yazarı
İyi Hekimlik Yargılanıyor	TTB	Dr. Emin Uluğ

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	Ayda Bir
Toplum Ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

1999 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
1. Basamak İçin Adli Tıp El Kitabı	TTB ve Adli Tıp Uzm. Der.	
Bin Yıl Kapanırken Sağlık Sektörünün Durumu	TTB	
Cezaevleri ve Sağlık	TTB	A. Soyer
İş Yeri Hekimliği Ders Notları	TTB	S.Abbasoğlu, C.Emiroğlu,(Yay. Hazırlayan) Ş. Aslan, A. Atalay N.Coşkun
Mevzuat	TTB	M. Güler(Yay. Hazırlayan)
N. Fişek Kitaplaşmamış Yazılar III	TTB	R. Dirican
Sağlık Bilinci Medya	TTB ve ESAM	
Sağlık Çalışanlarının Sağlığı 1.Kongre	TTB ve Meslek Örgütleri	
Sağlık Hizmetlerinde Teknoloji	TTB	S. Şemin
Tıbbi Etik İhlalleri	TTB	Z. Amato,M. Civaner
TTB'de 10 Yıl	TTB	Ş. Hatun
Türkiye İlaç Kılavuzu	TTB ve İ.E.İ.S.,Ecz. Birliği	
Türkiyede GPE Kuruluş Çalışmaları	TTB	
Türkiyede Hekimlerin Sigara Alışkanlığı	TTB	Ö. Aşut

Rapor-Broşür	Yayıncı Kurum	
G P E Broşürü	TTB	
Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

2000 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
İşçi Sağlığı Ders Notları Kitabı	TTB	
Kapitalizmin Kaleleri	TTB	G. Yılmaz
Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu	TTB	İ. Sayek, B. Kılıç
Tıbbın Gündelik Yaşamında Etik	TTB	A. Namal
TTB Nedir? Ne Yapar?	TTB	
Türkiye Sağlık İstatistikleri	TTB	O. Hamzaoğlu, B. Kılıç
Yaşlılarda İlaç Tüketimi	TTB	Ş. Aslan, A. Atalay, Y. G. Kutsal
Yaşlılarda Özürlülüğün Çok Merkezli Çalışma Raporu	TTB	Ş. Aslan, A. Atalay, Y. G. Kutsal

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
Mesleki Sağlık Güvenlik Dergisi	TTB	Üç Ayda Bir
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

Rapor-Broşür	Yayıncı Kurum
2000 – 2002 Yönetici Rehberi	TTB
Açlık Grevi Tutum	TTB
Bağımsız Hekimlik Tutumu Yargılanıyor	TTB
Bergama Raporu	TTB
Bu Bordro Değişecek	TTB
F Tipi Cezaevleri Raporu	TTB
Hekimlerin Mali Haklarının İyileştirilmesine Yönelik Öncelikli Yasa Tasarısı Önerileri	TTB
Maramara Depremi 1. Yıl	TTB
On Soruda 224 Sayılı Sağlık Hizm. Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun	TTB
T.Odaları Ve Çalışma Grupları Çalışma Koşulları – 2000	TTB
Yatağan Raporu	TTB

2001 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
Eğitici Cep Kitabı	TTB	E. Demirel
Eşitlik ve Sağlık Kavram ve İlkeler	TTB	M. Whitehean
İşçi Sağlığı Ders Notları	TTB	S. Abbasoğlu, C. Emiroğlu(Yay. Hazır.)
İşyeri Hekimliği İşyeri Sağlık Servisleri	TTB	H. Başçıl
Klavuz Geliştirmede Temel İlkeler	TTB	A. Ozon
Mevzuat	TTB	M. Güler
Olağan Dışı Durumlar Hızlı Sağlık Değerlendirmesi	TTB	K. Vatanserver, F. Saçaklıoğlu
Öykü Anlatı	TTB	
Sağlık Bilinci ve Medya	TTB ve ESAM	
Sağlık Çalışanlarının Sağ. 2. Kong.	TTB ve Mes. Örg.	
Söyleşilerle Sosyalleştirme Yasasının Öyküsü	TTB	
Tıp ve Eğitimi	TTB	Y. Örs
TTB Nedir? Ne Yapar?	TTB	
Turizm Hekimliği Ders Notları	TTB	N. Eren
Türkiyede Sağlıkta Eşitsizlikler	TTB	A. Soyer

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
Mesleki Sağlık Güvenlik	TTB	Üç Ayda Bir
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

2002 YILI YAYINLARI

Kitaplar	Yayıncı Kurum	Yazarı
2000-2020 Sürecinde Nasıl Bir Dünya Türkiye,		
Sağlık, Tıp Ortamı Öngürülebilir, Oluşturulabilir	TTB	
Avrupada İşyeri Hekimliği Kapsam Ve Yeterlilikler	TTB	WHO, Avrupa Çevre Sağ. Örgütü
Hukuksal Boyutuyla İşyeri Hekimliği	TTB	M. Güler, H. Giritlioğlu Z. Özçelik (Yay. Hazır.)
Kobilerde İşyeri Sağlığının Geliştirilmesinde Mevcut Durum	TTB Ve ENWHP portekiz Lizbon toplantısından çeviri	
Mezuniyet Öncesi Tıpeğitimi Raporu	TTB	
Öğrenen Merkezli Tıp Eğitimi	TTB	Ş. Özvarış, Ö.Demirel(Yay. Hazır.)
Yoksulluk ve Çocuklar Üzerine Etkileri	TTB	Ş. Hatun

Dergiler	Yayıncı Kurum	Periyodu
Mesleki Sağlık Güvenlik	TTB	Üç Ayda Bir
STED	TTB	Ayda Bir
Tıp Dünyası	TTB	Ayda Bir
Toplum ve Hekim	TTB	İki Ayda Bir

DEĞERLENDİRME

1-Türk Tabipleri Birliği'nin (TTB) yayınlarının sayı ve çeşitliliğinde 1990'lı yıllar dönüm noktası olarak ele alınabilir. 1990 öncesi yayıncılık sınırlı sayıda periyodik yayın çıkarmanın pek ötesine geçmiyordu. Yayıncılık alanındaki bu gelişmenin ardında birden fazla dinamik vardır. Dinamiklerin en önemlisi 12 Eylül'ün baskısını üzerinden atmaya başlayan, 1980 sonlarına rastlayan toplumsal hareketlenmenin yayıncılık alanına yansımalarıdır. Öyle ki yayıncılık alanında TTB'de görülen gelişme, TMMOB gibi meslek örgütlerinde, Petrol-İş gibi işçi sendikalarında, TÜSİAD gibi işveren kuruluşlarında da gözlemlenir. Örgütlü yapılar, 12 Eylül sonrası geri çekilmeye zorlandıkları görev ve etkinlik alanlarına dönüşlerinde yayıncılığı bir araç olarak kullanmak istemişlerdir. Bununla birlikte kapitalist devletin yeniden yapılandırılmasında geliştirilen sivil toplum, yönetim, demokratik katılım türü mekanizmalar tüm örgütlü yapılarda yayıncılığın özel bir konuma yerleştirilmesine neden olmuştur.

İkinci dinamik, 1990 sonrası yükselen yayıncılık faaliyetinde, sağlık sektörünün devletin yeniden yapılanması içerisinde tartışmaların en çok yürütüldüğü alanlardan birisi olmasının getirdiği çelişik zenginlik ve 1990 başında TTB yönetimine gelen kadroların birikim düzeyi ile toplumsal-siyasi etkinliği etkili olmuştur.

Tablo 1'de yayınların 1992'yi takiben artışını izlemek mümkündür.

Tablo 1. 1992 yılından 2002 yılına kadar TTB'nin yayınlarının yıllara göre sayısal dağılımı

Yıllar	Kitaplar	Dergiler	Broşür-Rapor
1992	12	5	1
1993	3	5	-
1994	5	6	7
1995	3	3	-
1996	9	4	-
1997	11	4	-
1998	13	3	1
1999	14	3	1
2000	8	4	11
2001	14	3	1
2002	7	4	-

2-TTB sağlık alanına yönelik kuramsal-siyasal-ideolojik çalışmalarını hekimlere, sağlık çalışanlarına ve topluma iletmek için temel olarak periyodik dergileri tercih etmiştir. Dergiler arasında da uzun tarihi geçmişi, sürekliliği ve periyodik düzenine uyumu açısından Toplum ve Hekim dergisi öne çıkmaktadır.

Sağlık sektöründe Dünya'da görülen temel eğilimler ve Türkiye'nin bu eğilimler doğrultusunda geliştirdiği kendine özgü yarıları da barındıran yapısal değişiklikler, TTB'yi yıllar içinde, işçi sağlığı ve işyeri hekimliği ile pratisyen hekimlik (Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri) konusunda daha özel çalışma ve kurumsallaşmaları içeren bir yönelime götürmüştür. Daha doğru ifade ile TTB Dünya'da ve Türkiye'de yaşanan sürece söz konulu yönelimi ile karşılık vermiştir. Bu yönelim, kendisini periyodik yayınlarda da göstermiştir. İşçi sağlığı işyeri hekimliği alanına yönelik olarak İşçi Sağlığı Bülteni ile başlayan ve Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi ile devam eden; pratisyen hekimlik alanında Pratisyen Dergisi ile başlayan, Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi ile devam eden yayıncılıkta bu yönelimin etkili olduğu görünmektedir. Tıp Dünyası, gazete ile dergi formatı arasındaki biçimiyle, TTB'nin güncel politik görüşlerinin daha yaygın paylaşılması gereksinimini karşılıyor görünmektedir.

Tablo 2 ve 3'te TTB yayınları içinde, İşçi Sağlığı İşyeri Hekimliği ve Pratisyen Hekimliğinin (Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri) aldığı ağırlıklı yer tutmayı izlemek mümkündür.

Tablo 2. TTB yayınlarından işçi sağlığı ve işyeri hekimliği konusunu ele alanların yıllara göre sayısal dağılımı

Yıllar	Kitaplar	Dergiler	Broşür-Rapor
1992	3	1	-
1993	-	1	-
1994	1	1	-
1995	-	1	-
1996	1	1	-
1997	1	1	-
1998	4	-	-
1999	1	-	-
2000	1	1	-
2001	2	1	-
2002	2	1	-

Tablo 3. TTB yayınlarından pratisyen hekimlik ve 1. Basamak konusunu ele alanların yıllara göre sayısal dağılımı

Yıllar	Kitaplar	Dergiler	Broşür-Rapor
1992	1	1	-
1993	-	1	-
1994	1	1	4
1995	-	-	-
1996	1	-	-
1997	2	-	-
1998	-	-	-
1999	2	-	1
2000	-	-	1
2001	1	-	-
2002	-	-	-

3-TTB'nin yayımladığı kitapların ağırlıklı profilini; kurumsal olarak düzenlenen kongre, sempozyum (Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi, Pratisyen Hekimlik Kongresi vb.) etkinliklerini kitaplaştırmak; hizmet içi eğitim olarak kurumsal düzeyde sertifikalandırdığı eğitim programlarında kullanılacak ders kitaplarının basımı (İşyeri Hekimliği Ders Notları, Spor Hekimliği Ders Notları, Olağanüstü Koşullarda Sağlık Hizmeti Kitabı, İlk Yardım Eğitimi Kitabı vb) ile, geleneksel olarak meslek örgütlerinden beklenen, "Asgari Ücret Kitapçığı", "Türkiye Tıp Kataloğu" ve "Mevzuat Kitabı"nın belli aralarla güncellenmiş ve geliştirilmiş basımları oluşturmaktadır. Periyodik dergileri dışında TTB'nin kitabı, sağlık politikaları alanında doğrudan ilk kullanımını Dr. Ata Soyer'in 1993 yılında basılmış "Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Personelinin Temel Sorunları" adlı çalışması ile başlatmak mümkündür. Bu çalışmayı sonraki yıllara "Özelleştirmeler ve Aile Hekimliği", "Yeni Dünya Düzeni ve Özelleştirmeler", "Bin Yıl Kapanırken Sağlık Sektörünün Durumu" gibi çalışmalar izlemiştir. Söz konusu çalışmalar, TTB'nin sağlık alanında alternatif politikalar geliştirme iddiasına bakıldığında sayıca az görünmektedir.

Dünya'da ve Türkiye'de yaşanan önemli toplumsal süreç ve dinamikler TTB yayıncılığına kitap çalışmasından çok dergi, broşür ve rapor biçimlerinde yansımıştır. "İnsan Hakları ve Hekimlik", "Cezaevleri ve Sağlık", "Kapitalizmin Kaleleri" gibi bu yansımanın dışında örnekler de bulunmakla birlikte, görece azdır.

4-1992 ile başlattığımız TTB yayıncılığı incelemesinde ilk broşür-rapor örneği, TTB'yi ve görev alanlarını tanıtan "TTB Nedir? Ne Yapar?" çalışmasıdır. Broşür-rapor yayınları, sağlık alanı başta olmak üzere, Türkiye'deki dönemsel-güncel dinamik ve siyasetleri ele alan çalışmalardır. Broşür-raporlar bir yerde TTB'nin belli dönemlerde öncelikli olarak önüne koyduğu başlıklar konusunda pratik girişimleri de içeren güncel-politik çalışmalardır. Bu çalışmalar yayın alanında 1994 ve 2000

yılında özel bir ivme gösterir. 1994 rapor-broşür çalışmaları alternatif sağlık politikalarının toplumsallaştırılması eksenli; 2000 rapor-broşür çalışmaları sağlık politikaları, hekim özlük hakları, Marmara Depremi ve F Tipi Cezaevi süreci eksenli olmak üzere, tüm eksenlerin tek bir bütün içinde politikleştirilmesi görüşüne dayanmaktadır.

5- TTB yayınları incelendiğinde, yazar ve yayına hazırlayan olarak; 1990 sonu yönetime gelen kadronun ağırlıklı yeri görülecektir. Bu nokta olumlu görünmekle birlikte; yeni yazarların sayıca az ve etkinliğinin sınırlı oluşu, kadronun sürekliliğini sağlamada sorunlara yol açabilecek gibi görünmektedir.

6-TTB yayınlarının finansman sorunu belli ölçülerde 1990 yılından sonra çözülebilmiştir. Ancak çözümün kendisi başka sorunlara neden oluşturabilecek niteliktedir. Çünkü bu finansal çözümde doğrudan üye aidatlarının payı düşüktür. Esas finansman TTB'nin İşyeri Hekimliği Sertifika Programı en önemlisi olmak üzere TTB'nin etkinliklerinden sağlanmaktadır. Bu durum meslek örgütünün üye ilişkileri, taban denetimi, çalışmaların öncelenmesi, etkinliklerin planlanması gibi başlıklarda demokratik kitle örgütü fonksiyonelliği açısından sorunlara yol açabilecektir.

TTB'nin Toplum ve Hekim Dergisi dışında periyodik yayınlarının, rapor ve broşürlerinin önemli bölümünün ücretsiz olarak dağıtılıyor olması, finansal çözümün sağladığı bir olanaktır. Ancak, bu durumda aktif okuyucu kesimin niceliğini ortaya koymak imkansızlaşmaktadır.

¹Dipnot: Başlangıçta TTB'nin çıkardığı yayınları 1970 yılının ortalarına gidecek biçimde ortaya koymak hedeflenmişti. Yalnız eldeki arşiv olanakları bu isteği mümkün kılmadı. Bu tür bir incelemeyi zorlaştıran en önemli etken, TTB'nin kitap, dergi, rapor, broşür formatında yayınların daha çok 1990'lı yılların ürünü olmasıdır. 1990 öncesine yönelik bir iki basılı örnek bulunsada, çeşitli nedenlerle yayımlanamamış çalışmalara haksızlık yapmamak için çalışma bu biçimle sınırlandı. 1992 yılı öncesine ilişkin yayın taramalarında da sorunlar çıkınca; TTB arşivi düzeninin bu tür bir incelemeyi mümkün kıldığı 1992 yılı başlangıç olarak ele alındı. Böylece, yaklaşık 11 yıllık bir yayın külliyatına ulaşıldı.

Yayın kataloğunun hazırlanmasında TTB arşivi çalışanı sevgili Veli Çevik'in önemli katkıları oldu. Daha doğrusu işin büyük kısmını titizlikle üstlendi. Hazırlığın tablo haline getirilmesinde Toplum ve Hekim dergisi ile ilgili dizgi ve haberleşme görevini yürüten Yeter Canbulat'ın katkısı oldu. Her ikisine de teşekkür ediyorum.